

Aškerčeva pot in Kopitnik

Kot deva zdrava, ognjevita

Dostop: Aškerčeva pot pelje od Rimskih Toplic (240 m) do Zidanega Mosta (201 m) pod strmalmi Stražnika (655 m) in Kopitnika (910 m). Dolga je tri ure hoda in pol. Slikovito se dviga in spušča po cestah in kolovozih, pri čemer na nekaterih mestih ni najbolje označena. Zahteva planinsko opremo. Idealen je dostop z železnico. Na pot stopite v Rimskih Toplicah. Če se vam ljubi z Aškerčeve poti povzpeti še na Kopitnik, se v zaselku Gorenje na območju Velikega Širja obrnete na desno, greste skozi gozd do zadnje domačije, od tam strmo v vse redkejši gozd in pečevje. Po dobri uri hoje ste na vrhu. Vrnete se po isti poti na Veliko Širje. Vaš pohod po Aškerčevi poti se tako podaljša za dobro poldrugo uro.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Reliefni portret Antona Aškerc, vzdian na steni ...

... njegove domačije na Senožetah nad Rimskimi Toplicami, ki je preurejena v spominski muzej.

Ali poznate verz pesnika Antona Aškerc (1856–1912): *Moja muza ni mehkužna bledolična gospodična?* Zapomnite si ga, na Aškerčevi poti si ga boste kdaj pa kdaj ponavljali, zakaj ta pot ni za mehkužneže, je, kakor se naprej glasi pesem, *deva zdrava, ognjevita*, v simboličnem pomenu seveda. Je prava podoba Aškerčevega rodu, ki je bil grčav in odporen. Klanci na njej so strmi, prav tako spusti po njih, in oboji se nekako epsko ponavljajo, v ritmu Aškerčevih balad, strogo in neizprosno, z ostrimi cezurami, podobnimi robu prepadov. Travniki, ki se strmo vzpenjajo v terasah, pa vendarle dihajo lirično, v čudovitem miru in svobodi.

V rosnih jutrih, ko so se okoli njegovega doma pašniki že svetili v soncu, je Aškerc, takrat še vaški pastirček, vzpet nad meglo, morda prvič občutil odpor proti vsemu, kar zavira jasen pogled v daljavo. V sončnih dneh se je daleč spodaj svetila Savinja, vendar pogled ni bil razsežen, ker so ga zapirali grebeni Velikega Kozja (993 m) in Planine (932 m), modrikasto in zbrazdano zarezani v nebo. Tu je Savinja v milijonletni zemeljski baladi prerezala eno osrednjih gub Posavske-

ga hribovja in se pretočila skozi »zelo trdne triasne apnike in dolomite« (Anton Melik). Naredila je pravo deber z zelo strmimi pobočji in z obilo skalnate goljave. Še pri njenem izlivu v Savo pri Zidanem Mostu je treba glavo pošteno nagniti nazaj, da vidiš sive rebri, po katerih se je nekoč pretakala.

Po takem svetu nam je hodi-
ti, če hočemo zasledovati Ašker-
čeve stopinje, svetu, ki je pre-
enostaven, prejasen, da bi mogel
roditi fantaste in sanjače. Tudi
zato Aškerc pač ni znal biti lirik,
kot je večina drugih slovenskih
pesnikov.

Aškerčeva pot je označena z
velikimi kažipoti v obliki velike
črke A, kar je duhovito in lepo, a
ki so na poti, bog pomagaj, bolj
pomanjkljivo postavljeni. Popot-
nik pogrša še kakšno dodatno
markacijo, še zlasti ponekod na
križiščih, kjer so nujno potrebne,
recimo kje v gozdu, kjer ni blizu domačina, ki bi mu povedal za pra-
vo pot. Pisec teh vrstic je hodil »preveč« eno uro, ker se je pri zasel-
ku Lukovica na križišču – kjer je sicer stal A z oznako Zidani Most –
odločil za napačno smer. Zdelo se mu je namreč, da se pot prehitro
spušča v dolino k Savinji. Rinil bi v breg še dlje, če ne bi srečal pri-
jaznega drvarja, ki ga je usmeril nazaj k tistemu A.

Tudi začetek je nekoliko zavozlan. Treba je skozi zdravilišče Rim-
ske Toplice in se na slepo odločiti za levo cestico. Ko že pričakuješ,
da se bo pot končala na dvorišču kakšne pralnice, ti kažipot v obliki
A spet pokaže vkreber. To je sicer domačinom in zlasti šolarjem
znana pot, saj po 25 minutah vzpona, ravno prav potrebnih za po-
hodniško ogrevanje, pripelje v Senožete k obnovljeni in muzejsko
urejeni Aškerčevi domačiji. Prijazno odpreta Jožica ali Avgust Aškerc,
pesnikov pranečak, oskrbnika Aškerčevine. To je tipični kmečki dom
s hišo in kamro na desni, s črno kuhinjo na sredi in izbo na levi. V
izbi so razstavljeni muzejska dokumentacija o pesnikovem življenju,
njegove fotografije, rokopisi, knjižne izdaje, rod-
binsko drevo, spričevala, nekaj zanimivih popot-
niških predmetov, kot sta daljnogled in trpežna
železna ura »vekerca«, ki mu je merila čas na van-
dranjih. Avgust Aškerc je našel in med muzejske
predmete potisnil še krivi handžar, sicer tako po-
gost rekvizit v prastričevih pesnitvah. Ta »bridki
meč« je črn kakor strop in posodje v kuhinji. Soba

Pogled z Globokega,
Aškerčevega rojstnega kraja,
proti Senožetam na drugem
bregu Savinje, kjer je pesnik
preživel otroštvo in mladost.

Aškerčevo pot označujejo
domiselni kažipoti.

»Hiša« v Aškerčevi domačiji na Senožetah ima videz premožnega kmečkega ambienta v drugi polovici 19. stoletja.

Črvojedna intarzirana miza v »hiši« je izreden primer ek kmečkega pohištva.

onstran veže pa je, nasprotno, svetla in snažna, z izvorno opravo in pohištvom s konca 19. stoletja. Posebno častitljiva je črvojedna družinska miza pod bohkovim kotom, o kateri oskrbnik meni, da je stara več kot 200 let.

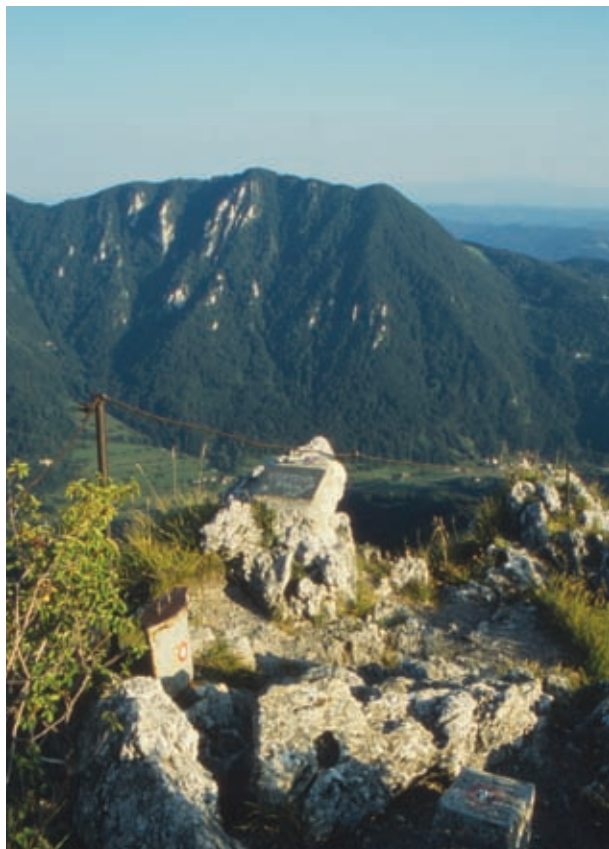
Pot se še naprej dviguje, v po-bočje Stražnika, in spet je treba paziti, da ne bi zavili na levo, navzdol, in ne zapravili lepega pohoda. Po dobri uri smo na Velikem Širju, še naprej bomo pridobivali in izgubljali višino, celo v predelih, ko se nam bo globoko spodaj že odkrival zadnji Savinjin

zasuk pred njenim izlivom pri Zidanem Mostu, in greben Kopitnika se bo uvijal nad nami šele potem, ko bomo že mimo. Onkraj Savinje pa nam bo ves čas na očeh obaltna gmota Velikega Kozja. Naravoslovci Petkovšek, Wraber in Skoberne imajo gorski trikotnik med Savo in Savinjo za naravni botanični vrt, v katerem rastejo številne floristične posebnosti. Naštejmo le rastline, ki jih utegnemo odkriti v skalah Kopitnika: lepi jeglič ali avrikelj, igalka ali Blagajev volčin, dlakavi sleč ali rododendron, Clusijev svišč, alpska mastnica, skorjasti kamnokreč ... in na desetine drugega rastlinja, cvetočega v kopnem obdobju in tako milega pravemu planincu, ki je skoraj vsak tudi nekaj botanika. Specialist med njimi utegne najti tudi rožo kopitniko, po kateri je Kopitnik nemara dobil ime. Gremo gor?

Z vrha zazija pred pohodnikom globok prepad, za njim pa širen razgled na sotočje Savinje in Save, na hrib Veliko Kozje (987 m), ki je Kopitniku gorski in botanični brat, pa naprej na Lisco (947 m), tja do Sljémena nad Zagrebom. Rob Kopitnikovega prepada, kjer je na desni tudi njegov vrh, se pokaže kot velikanski, skraja ozek gorski hrbet, ki se vije v polkrogu. V prepadu se vrstijo kraški usadi in doline. Kje pa je kopito? Strme čeri, ostri dolomitni rogljiči so na sončni strani razvrščeni v obliki prisekanega ovala, ki je prispodoba konjskega kopita. Na obeh koncih, kjer je kopito zakovano

v svoja vršiča, so te čeri najdrznejše. Na desni strani je treba k njim in tudi k zaboječku, v katerem je vpisna knjiga, nekoliko poplezati. Jeklenice so tu speljane bolj za varnejši občutek nad previsom, ki ga izletnik čuti pod seboj. Več kot pet ljudi hkrati utegne na vrhu delati že nevarno gnečo. Zemlja se zdi zvrnjena vznak. Z ostrimi skalami tolče v nebo kakor s kopiti, kakor da ima tudi sama zadihano srce. Kar urno nazaj, na Veliko Širje, kjer se svet nenavadno prijazno in širno položi, srčni utrip pa se umiri. Polje je zeleno, ravno in obdelano, veliko nekaj hektarjev, naslednja vasica pa, Širje, imenovana tudi Marijino Širje, je v skrbi, da bi obdelovalne zemlje ostalo čim več, spet močno stisnjena pod Kopitnik. Ima večkrat predelano in obnovljeno cerkev iz 13. stoletja pa tudi graščino iz 15. stoletja. Širski vitezi so takrat postavili stolp Bergfrid, kasneje pa so različni lastniki gradili prijaznejše prizidke. S Širja je že videti visoki trboveljski dimnik, kar pomeni, da ob zahodnem vetru pihne v vaš obraz tudi kakšno njegovo strupeno darilce.

Aškerc je po poti, ki se zdaj imenuje po njem, zelo rad hodil v Širje k bratu na obisk, ni pa si mogel predstavljati, da bo ta mila položna vasica, ki je skrita nad Zidani Most med njegove strmine, nekoč tudi kraj preučevalcev neba, ki jim sanje in fantazija niso tuje. Kako bi se šele začudil, če bi malo nad vasjo naletel na kmetijo, izkrčeno pod gozdom mogočnih bukev in velikanskih skal, nagrnenih s Kopitnika! Kako bi strmel, če bi pod gozdom zagledal moder oval plavalnega bazena, zraven pa delavce, ki gradijo sodobno turistično kmetijo. Če pa bi pod kozolcem toplarjem zagledal še morskno barko, narejeno po vseh ladjedelskih pravilih, bi urno prijel za pero in napisal romanco Čudež v Širju, kraju sanjačev. Navsezadnje sem si tudi jaz v hribih izmislil balado Brodnik, bi si nemara rekel. Samo – kako bo mož spravlil barko v dolino, dol do Save? Bo mar posnemal Argonavte? In bi se Aškerc spomnil na svojo špartansko muzo, ki ne *poseda v polusanjah, ona ljubi jasne dneve, ljubi vroče sončne žarke. Ki se ne joče nad svetovnim gorjem bridkim, resno kliče le na delo, ki naj spasi nas edino.* In bi se še naprej oziral po poti, imenovani po njem: Ali ima tod še kdo take vrle muze, kot sem jih imel jaz?

Razgledni vrh Kopitnika in obeležja planinskega spomina te gore. V ozadju so severna ostenja Velikega Kozja.